

"מפרי הארץ"

סוכות

מצות נטילת לולב

"כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך"

מדרש תנחומא (ורשא) פרשת אמור : ולקחתם לכם, זש"ה כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך (תהלים לה) יפה אמר דוד שאמר הפסוק הזה, תדע לך שהלולב הזה דומה לשדרה של אדם, וההדס הזה דומה לעינים, והערבה דומה לשפתים והאתרוג דומה ללב, אמר דוד אין לך אבר אחד גדול מאלו שקולין הן כנגד הגוף, הוי כל עצמותי.

מלבי"ם (תהלים פרק לה): כל עצמותי תאמרנה, ר"ל כי הדבר שבו נעשה הנס הוא האומר והמעיד על הנס, ובאשר נעשה לי נס בכל עצם מעצמותי ובכל אבר, שכ"א מאבירי היו בסכנה מיוחדת, וא"כ כל עצמותי יעידו על שה' אין כמוהו, ונגד הצלת הגוף יאמרו שהוא מציל עני מחזק ממנו, ונגד הצלת הממון יאמרו שהוא מציל עני ואביון מגוזלו:

ספר החינוך פרשת אמור מצוה שכד משרשי המצוה : הקדמה, כבר כתבתי לך בני כמה פעמים במה שקדם, שהאדם נפעל כפי פעולותיו שיעשה תמיד, ורעיוניו וכל עשתונותיו נתפשות אחרי פועל ידיו, אם טוב ואם רע. ועל כן כי רצה המקום לזכות עמו ישראל אשר בחר הרבה להם מצוות, להיות נפשם מתפעלת בהן לטובה תמיד כל היום.

ומכלל המצוות: שציונו להתפיש מחשבתיו בעבודתו בטהרה היא מצות התפלין, להיות מונחין כנגד איברי האדם הידועים בו למשכן השכל והם הלב והמוח, ומתוך פעלו זה תמיד ייחד כל מחשבותיו לטוב, ויזכור ויזהר תמיד כל היום לכוון כל מעשיו ביושר ובצדק.

וכמו : כן מצות הלולב עם שלשת מיניו מזה השורש היא, לפי שימי החג הם ימי שמחה גדולה לישראל, כי הוא עת אסיפת התבואות ופירות האילן בבית, ואז ישמחו בני אדם שמחה רבה, ומפני כן נקרא חג האסיף, וצוה האל לעמו לעשות לפניו חג באותו העת, לזכותם להיות עיקר השמחה לשמו. ובהיות השמחה מושכת החומר הרבה ומשכחת ממנו יראת אלהים בעת ההיא, ציונו השם לקחת בין ידינו דברים המזכירים אותנו כי כל שמחת לבנו לשמו ולכבודו. והיה מרצונו להיות המזכיר מין המשמח, כמו שהעת עת שמחה, כי צדק כל אמרי פיו, וידוע מצד הטבע כי ארבעה המינין כולם משמחי לב רואיהם.

ועוד : יש בארבעה מינין אלו ענין אחר, שהם דומים לאיברים שבאדם היקרים. שהאתרוג דומה ללב שהוא משכן השכל, לרמוז שיעבוד בוראו בשכלו. והלולב דומה לשדרה שהיא העיקר שבאדם, לרמוז שיישיר כל גופו לעבודתו ברוך הוא. וההדס דומה לעינים, לרמז שלא יתור אחר עיניו ביום שמחת לבו. והערבה דומה לשפתים, שבהן יגמור האדם כל מעשהו בדבור, לרמוז שישים רסן בפיו ויכוון דבריו, ויירא מהשם אף בעת השמחה.

רמב"ם : (הלכות שופר וסוכה ולולב פרק ח הלכה טו) : השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן, עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (דברים כ"ח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב, וכל המגיס דעתו וחולק כבוד לעצמו ומתכבד בעיניו במקומות אלו חוטא ושוטה, ועל זה הזהיר שלמה ואמר אל תתהדר לפני מלך. וכל המשפיל עצמו ומקל גופו במקומות אלו הוא הגדול המכובד העובד מאהבה, וכן דוד מלך ישראל אמר (שמואל ב' ו') ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני, ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה' שנאמר שמואל ב' ו' והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה'.

מגיד משנה: השמחה שישמח אדם בעשיית מצוה וכו'. דברי רבינו מבוארים בכ"מ בגמרא ובבבמה מדליקין (שבת ל'): אמרו ושבתתי אני את השמחה זו שמחה של מצוה. ועיקר הדבר הוא שאין ראוי לו לאדם לעשות המצות מצד שהן חובה עליו והוא מוכרח ואנוס בעשייתן אלא חייב לעשותן והוא שמח בעשייתן ויעשה הטוב מצד שהוא טוב ויבחר באמת מצד שהוא אמת ויקל בעיניו טרחן ויבין כי לכך נוצר לשמש את קונו וכשהוא עושה מה שנברא בשבילו ישמח ויגיל לפי ששמחת שאר דברים תלויים בדברים בטלים שאינן קיימים אבל השמחה בעשיית המצות ובלמידת התורה והחכמה היא השמחה האמיתית. וזהו ששלמה בדרכי מוסרו שבח שמחת החכמה ואמר בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני.

העולה: כאן שכל השנה עובדים את ה' בשמחה ופרט חג הסוכות שיש מצווה של ושמחתה בחגיך והייתה אך שמח בלי שום עצב כלל ופיקודי ה' ישרים משמחי לב והוא שאמר דוד "וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה".

הרזומן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת!

סג

"מפרי הארץ"

הלכה

אורז זויים

א' סכך שהתקפל על ידי הרוח ונפסלה הסוכה וחזר על ידי הרוח האם הסוכה כשרה ?

תשובה: שבת הלוי מתיר

ב' האם מותר לכבס בחול המועד סדינים של סוכה שהתלכלכו בגשם?

תשובה: אסור {עיין אור"ח סימן תקלה'}

זויין בשיכט

א' שלם בצק' מזומן על ארבעת המינים ואחר כך שמע בשם הגריש"א שלא מהני לקניין דאורייתא מה יעשה?

תשובה: כיון שיש קניין חצר שפיר דמי ויכוון לקנות. {עיין מחנה אפרים}

ב' קטן שקטף ערבות מין ההפקר ומכר אותם האם מהני שאביו יאמר שמפקירם למי שהם בידו?

תשובה: מהני {עיין סימן רע'}

אבן העזר

א' האם האושפיזין בחג הסוכות מועיל לפנים חדשות ?

תשובה: דן בזה האדמור מצ'חננוב וסבר שמועיל לפנים חדשות.

ב' האם מותר להתחתן בחול המועד סוכות בלי סעודה ?

תשובה: אסור ואירוסין אסור דוקא עם סעודה ובלי מותר {סימן תקמו' במשנב אור"ח }

יורה דעה

א' קופסאות האתרוג שכתוב עליהם כך : לשם יחוד קוב"ה ושכנתיה . ולקחתם לכם . פרי עץ הדר . האם טעונים גניזה ?

תשובה: הכלל הוא שדבר התחייב בגניזה אם בו שלושה (אם משמעות) או ארבעה מילים (אפילו אין להם משמעות) {עיין סימן רפד'}

ב' מה הדין הדסים וערבות כבושים עשרים וארבע שעות ?

תשובה: עיין פתחי תשובה יורה דעה פז' בשם חת"ס שזה בעיה ועיין ספק עמק ברכה שאמר לו החזון איש שמותר .

"ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת על-כן קרא שם המקום סכות" {לג' יז'}

זוהר : (רעיא מהימנא כרך ג פרשת אמור דף ק עמוד ב) : תנינן מאן דחמי גמל בחלמיה מיתה נקנסה עליו מלמעלה ואשתזיב מינה, וכלא חד, וכדין אהדר עשו אפטרופוסא דיעקב ויעקב לא בעא דובשיה ועוקציה, יעבר נא אדוני לפני עבדו, כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו אימתי בשעת נעילה דהא אתפרש מעמא קדישא וקודשא בריך הוא שביק לחוביהון וכפר עלייהו, כיון דההוא מקטרגא אזל בההוא דורונא ואתפרש מנייהו בעי קודשא בריך הוא למחדי בבנוי מה כתיב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו', על כן קרא שם המקום סכות, כיון דיתבו בסכות הא אשתזיבו מן מקטרגא וקודשא בריך הוא חדי בבנוי, זכאה חולקהון בהאי עלמא ובעלמא דאתי. {ביאור לאחר שעשיו נפרד מיעקב (בשעת נעילה) הלך יעקב לבנות סוכה (וע"י ישת סוכה ניצל ממקטרגים) רב משה שפירא מה הסיבה שעשיו שונא ליעקב מפני שעשיו רוצה להנות מעולם הזה ויעקב מתיחס לעולמו בעראיות מוחלטת.

ספר מסילת ישרים (פרק א): ולא עוד אלא שאם תכלית בריאת האדם היה לצורך העולם הזה, לא היה צריך מפני זה שתנופח בו נשמה כל - כך חשובה ועליונה שתהיה גדולה יותר מן המלאכים עצמם, כל - שכן שהיא אינה מוצאה שום נחת רוח בכל עינוגי זה העולם. והוא מה שלמדונו זכרונם לברכה במדרש קהלת, זו לשונם (קהלת רבה ו): וגם הנפש לא תמלא, משל למה הדבר דומה, לעירוני שנשא בת מלך, אם יביא לה כל מה שבעולם, אינם חשובים לה כלום, שהיא בת מלך - כך הנפש, אילו הבאת לה כל מעדני עולם, אינם כלום לה, למה שהיא מן העליונים.